

NOTĂ INFORMATIVĂ
de modificare a Hotărârii Guvernului Nr. 664 din 27.05.2016 cu privire la sistarea
temporară a exportului de masă lemnoasă

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de modificare a Hotărârii Guvernului Nr. 664 din 27.05.2016 cu privire la sistarea temporară a exportului de masă lemnoasă este elaborat de către Ministerul Mediului.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Schimbările climatice reprezintă una din marile provocări ale prezentului, iar Republica Moldova s-a angajat în cadrul evenimentului virtual la nivel înalt al PNUD „*Ambiții din prima linie: celebrăm campionii pentru angajamentele lor de acțiune climatică*”, desfășurat în contextul Conferinței părților la Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice - COP26 să sprijine efortul global de reducere a efectelor schimbărilor climatice prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 70% față de nivelul anului 1990.

Sectorul forestier este o prioritate cheie a noului guvern al Republicii Moldova care a anunțat un program național de împădurire de 100.000 ha într-o perioadă de zece ani (10.000 ha pe an până în 2030). Sectorul forestier joacă un rol major în atenuarea schimbărilor climatice. Republica Moldova pierde hectare de pădure în fiecare zi din cauza exploatării abuzive, tăierilor ilegale și exporturilor masive de masă lemnoasă. Astăzi potrivit cifrelor oficiale, doar 11,4% din teritoriul Moldovei este acoperit cu păduri (față de peste 40% pentru Uniunea Europeană). Unii specialiști spun că în realitate cifrele sunt și mai mici. Pierderea copacilor ne face mai săraci, mai bolnavi și mai vulnerabili în fața schimbărilor climatice. În pofida sprijinului semnificativ oferit de donatori și în special de Banca Mondială și UE, sectorul forestier nu a primit până acum, atenția pe care o merită.

Studiile arată că Republica Moldova are nevoie de 25% de teritoriu împădurit pentru a avea aer curat, apă suficientă și un mediu echilibrat. În Republica Moldova ne confruntăm frecvent cu secete și inundații prin urmare restabilirea pădurilor este vitală. Defrișările trebuie oprite acum și tot acum trebuie să întreprindem pași hotărâți pentru a proteja și restabili pădurile. Ministerul Mediului lucrează la un program național de împădurire a țării, un program ambițios pe termen lung. Campania anuală de înverzire a plaiului a început pe 13 noiembrie 2021 în cadrul căreia vor fi plantați peste 5 mln. de puieți. Doar așa le putem lăsa copiilor și nepoților noștri o țară verde, sănătoasă și prosperă.

În scopul conservării resurselor naturale epuizabile, refacerii suprafeței forestiere și respectării dreptului oricărei persoane la un mediu ecologic și sănătos, precum și în vederea reglementării exportului de masă lemnoasă recoltată în Republica Moldova și minimalizării tăierilor ilicite, Guvernul a hotărât sistarea temporară a exportului de masă lemnoasă încadrate la pozițiile tarifare 4403, 4404 20, 4406 și 4407 91-4407 99 din Nomenclatura combinată a mărfurilor, prin Hotărârea Guvernului Nr. 664 din 27/05/2016.

Ministerul Mediului a solicitat Serviciului Vamal (solicitarea nr. 15-07/3182 din 24.09.2021) prezentarea datelor statistice cu referire la volumul de masă lemnoasă importată, exportată și reexportată pe/de pe teritoriul Republicii Moldova, pentru perioada anilor 2015-2021, prin prisma sistării temporare a exportului de masă lemnoasă, restricție instituită în baza Hotărârii Guvernului Nr. 664 din 27/05/2016. Datele statistice privind valorile cantitative privind importul, exportul și reexportul de masă lemnoasă, fac referință la mărfurile clasificate la capitolul tarifar 44 - lemn și articole din lemn, cărbune de lemn (Legea nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor).

În urma examinării datelor statistice cu privire la exportul de masă lemnoasă (cap. 44), Serviciului Vamal a constatat că în perioada anilor 2015 – 2016 (anterior sistării exportului) cantitatea exportată reprezenta cca 13,3 mii tone pe an. În perioada imediată introducerii sistării exportului, se înregistrează diminuarea cantităților exportate cu cca 60%, iar pe parcursul anilor se atestă revenirea la cantitățile exportate anterior sistării exportului, astfel pentru 9 luni 2021 cantitatea exportată se cifrează la 12,5 mii tone în valoare de 197,4 mln. Lei.

Cu referire la mărfurile pentru care a fost sistat exportul de masă lemnoasă, comunicăm faptul că pentru anul 2016, ponderea cantitativă a acestora din totalul exportului constituia cca 57%, după cum urmează: 4403 – lemn brut (3 426 tone); 4404 – lemn pentru dogărie (2 306 tone); și 4407 – lemn tăiat sau despicat longitudinal (2 057 tone).

Luând în considerare faptul că HG nr. 664 din 27.05.2016 reglementează sistarea temporară a exportului de masă lemnoasă recoltată în Republica Moldova, la capitolul originea mărfurilor informăm că din volumul total de masă lemnoasă exportată, ponderea majoritară de cca 91% este de origine autohtonă (MD sau QM), după care urmează cele de origine UE, RU, RO și UA.

Urmare a sistării exportului de masă lemnoasă (începând cu anul 2017), structura internă a exportului de masă lemnoasă de origine autohtonă (MD și QM) se modifică semnificativ, fiind înregistrate majorarea pentru următoarele grupe tarifare: 4415 – lăzi, lădițe pentru ambalaje (2016 – 3 117 tone; 2021 – 5 452 tone); 4421 – alte articole din lemn (ex. secrie) (2016 – 1 262 tone; 2021 – 3 476 tone); 4409 – lemn, lamele pentru parchet (2016 – 209 tone; 2021 – 1 358 tone); 4401 – lemn de foc (2016 – 400 kg; 2021 – 646 tone).

Examinarea subpozițiilor tarifare pentru care s-a înregistrat majorarea cantităților exportate (originea autohtonă MD și QM), constatăm că cele mai semnificative majorări se înregistrează pentru următoarele mărfuri: frize pentru parchet, neasamblate, profilate din lemn de stejar, salcâm etc; articole de lemn – gard decorativ, suporturi pentru copaci etc; lemn de foc paletizat; palete din lemn.

Pentru perioada anilor 2017 – 2021, de către organul vamal au fost contracarate 11 tentative (declarații vamale) de export fraudulos de masă lemnoasă, prin utilizarea altor poziții tarifare în calitate de mărfuri de acoperire. Cantitatea totală de masă lemnoasă care a constituit obiectul exportului fraudulos, reprezintă 229 tone în valoare de 217 707 EUR, fiind întocmite sesizări pe faptul tentativei exportului de mărfuri pentru care este sistat exportul.

Prin urmare se atestă faptul că în urma sistării exportului de masă lemnoasă pentru pozițiile tarifare – 4403, 4404 20, 4406 și 4407 91 – 4407 99 (HG nr. 664 din 27.05.2016), pentru anii următori se înregistrează modificarea structurii exportului de masă lemnoasă (capitolul 44), prin majorarea cantităților exportate pentru alte poziții tarifare care fac excepție de la prezenta hotărâre, precum 4409; 4415; 4418; 4401 etc. Luând în considerare dinamica anuală pozitivă înregistrată pentru exportul de masă lemnoasă, pentru finalul anului 2021 se prognozează depășirea valorilor cantitative înregistrate pentru anul 2016 (până la sistarea exportului).

Finalitățile urmărite prin modificarea actului normativ, precum și rezultatele scontate după modificarea și implementarea acestuia sunt: conservarea resurselor naturale epuizabile; refacerea suprafeței forestiere; respectarea dreptului oricărei persoane la un mediu ecologic și sănătos; reglementarea exportului de masă lemnoasă recoltată în Republica Moldova; minimalizarea tăierilor ilicite; stoparea exportului fraudulos de masă lemnoasă (declarații vamale false), prin utilizarea altor poziții tarifare în calitate de mărfuri de acoperire.

Concomitent, o parte componentă necesităților statului care urmează a fi soluționată prin intermediul modificării actului normativ, este problema asigurării populației cu resurse energetice ca alternativă

resurselor de gaze în condiția crizei pe piața resurselor energetice, implicit a situației precare și creșterii tarifelor la gazele naturale, dar și riscul de stopare a livrărilor, care urmează a fi soluționată parțial prin metoda consolidării capacităților R. Moldova de a asigura cu masă lemnoasă a cetățenilor, preponderent în sectorul privat în perioada rece a anului care de altfel, se preconizează a fi una de lungă durată, reieșind din prognozele ce țin de temperatura medie, perioada de pînă în luna aprilie urmează a fi rece, prin urmare, cantitatea de resurse energetice, la caz, masa lemnoasă reprezintă o necesitate vitală.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Modificarea Hotărârii Guvernului Nr. 664 din 27/05/2016 nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, însă, reiese din angajamentele asumate de Republica Moldova în baza Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, privind îmbunătățirea calității mediului înconjurător și contribuirea la micșorarea efectelor privind schimbările climatice.

Pe 2 noiembrie 2021, Republica Moldova s-a alăturat Declarației liderilor lumii privind pădurile și utilizarea terenurilor, care exprimă intenția de a opri defrișarea până în anul 2030. Declarația, a fost semnată de peste o sută de țări participante la Conferința de la Glasgow privind schimbările climatice, prevede sporirea cooperării internaționale în domeniul dezvoltării durabile, stimularea practicilor durabile în agricultură, precum și creșterea finanțărilor pentru conservarea și restaurarea pădurilor. Această cooperare este importantă pentru atingerea obiectivelor internaționale legate de păduri.

Pentru Moldova, reîmpădurirea este o prioritate națională. De realizarea ei depinde calitatea vieții oamenilor în țara noastră, iar aceasta înseamnă un viitor durabil pentru societatea în ansamblu. Avem nevoie de politici de mediu curajoase și bine gândite, cu intervenții în economie, producție și consum, inclusiv un Program național ambițios de restabilire a pădurilor. Tăierile necontrolate trebuie oprite.

Totodată, este reafirmat angajamentul internațional pentru a crește semnificativ finanțarea și investițiile dintr-o mare varietate de surse publice și private, îmbunătățind în același timp eficiența și accesibilitatea acestora pentru a permite gestionarea durabilă a suprafețelor împădurite, conservarea și restaurarea pădurilor și sprijinul pentru comunitățile locale. La nivel național există un acord unanim că un program de împădurire ar aduce beneficii cetățenilor prin crearea locurilor de muncă în zona rurală, îmbunătățirea productivității agricole și diminuarea eroziunii solului, atenuarea impactului schimbărilor climatice la nivel local, purificarea aerului, acumularea și protejarea apelor.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

La ora actuală domeniul vizat este reglementat de Hotărârea Guvernului Nr. 664 din 27/05/2016. Această Hotărâre nu are o reglementare suficientă să ofere soluții problemelor actuale precum tăierile ilicite, exportul masiv/exportul fraudulos de masă lemnoasă și anume mărfurile clasificate la capitolul tarifar 44 - lemn și articole din lemn, cărbune de lemn (Legea nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor). Problema despăduririi în Republica Moldova și defrișările ilegale pun în pericol securitatea națională a statului în special în contextul crizei energetice cu care se confruntă țara noastră, respectiv, urmează de acționat principal și asumat pentru a asigura continuitate în realizarea dezideratului de protecție a mediului către obiectivele de dezvoltare durabilă privind mediul înconjurător curat și o populație sănătoasă.

În baza datelor statistice menționate anterior Ministerul Mediului informează necesitatea urgentă de modificare a punctului 1 din Hotărârea Guvernului Nr. 664 din 27.05.2016, astfel, la moment actul normativ reglementează interdicția de a exporta temporar produsele lemnoase ce se referă la pozițiile

tarifare 4403, 4404 20, 4406 și 4407 91-4407 99.

Respectiv, în condițiile expuse privind situația precară în domeniul protecției resurselor naturale forestiere, este judicioasă soluția de a impune un instrument suplimentar la cel existent actual, care să întărească capacitatea statutului de a asigura populația cu resurse alternative, altele decât gazele naturale.

Consecutiv, proiectul actului normativ urmează a fi completat cu pozițiile tarifare conform Nomenclaturii combinate a mărfurilor, și anume 4401 11, 4401 12 și 4401 21 din Codul poziției tarifare 4401 - Lemn de foc, sub formă de trunchiuri, butuci, vreascuri, ramuri sau sub forme similare; lemn sub formă de aşchii sau particule; rumeguș, deșeuri și resturi de lemn, chiar aglomerate, sub formă de butuci, brichete, pelete sau forme similare.

5. Fundamentarea economico-financiară

Aprobarea modificărilor la Hotărârea Guvernului Nr. 664 din 27/05/2016 nu necesită cheltuieli bugetare.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul se încadrează armonios în cadrul normativ și creează conflicte de norme juridice.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Inițiativa privind elaborarea proiectului de act normativ a fost plasată pentru consultare publică pe pagina oficială web a Ministerului Mediului și platforma www.particip.gov.md la data de 19.01.2022 cu termen limită de prezentare a opiniilor și propunerilor până la data de 02.02.2021.

Totodată, în conformitate cu prevederile normelor legale privind transparența decizională, proiectul actului normativ va fi publicat în modul stabilit în vederea consultării publice a acestuia.

Secretar de Stat

Iordanca-Rodica IORDANOV